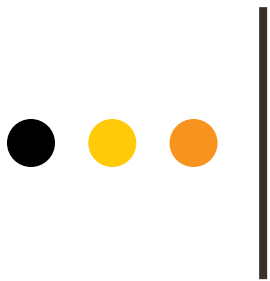

Κεφάλαιο 8

Κοινωνική θεωρία της μάθησης

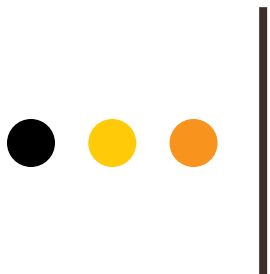

Κοινωνική θεωρία της μάθησης

Θεμελιωτής της θεωρίας κοινωνικής μάθησης είναι ο **Albert Bandura**.

- **Η μάθηση** συντελείται μέσω της παρατήρησης και της εμπειρίας από τις συνέπειες των δράσεων μας εφαρμόζοντας γνωστικές διεργασίες.

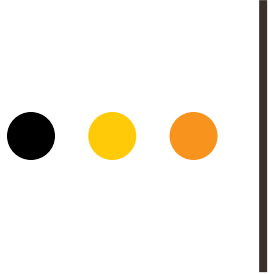
- **Έμμεση εμπειρία** - Η μάθηση από την εμπειρία ενός άλλου ατόμου
- **Έμμεση ενίσχυση** - Αν ένα άτομο ενισχυθεί για μία συμπεριφορά, η πιθανότητα ένας παρατηρητής να εκδηλώσει αυτή τη συμπεριφορά αυξάνεται
- **Έμμεση τιμωρία** - Αν ένα άλλο άτομο τιμωρηθεί για μία συμπεριφορά, η πιθανότητα ένας παρατηρητής να εκδηλώσει αυτή τη συμπεριφορά μειώνεται.

Μίμηση προτύπου

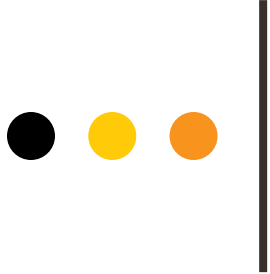
Είδη μίμησης προτύπου:

- **Μάθηση μέσω παρατήρησης** - Η μάθηση μέσω της παρατήρησης άλλων ατόμων.
- **Ανασταλτικές και μη ανασταλτικές επιδράσεις** - Η πιθανότητα εκτέλεσης μίας συμπεριφοράς που έχει αποκτηθεί παλαιότερα αυξάνεται (μη ανασταλτική) ή μειώνεται (ανασταλτική)
- **Διευκόλυνση της αντίδρασης** - Ο μαθητής μπορεί να εκτελέσει μία συμπεριφορά που είναι ήδη γνωστή επειδή ενθαρρύνεται από παρόμοια αντίδραση και από άλλους που λειτουργούν ως 'προτυπα'

Μάθηση μέσω παρατήρησης

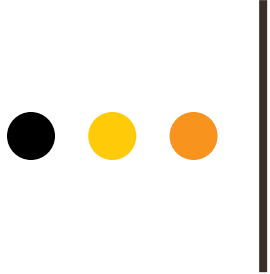
- ένα άτομο πρέπει να παρακολουθήσει τη συμπεριφορά και να τη θυμηθεί
- η διαρκής εξάσκηση βελτιώνει την εκτέλεση της συμπεριφοράς
- παρατηρητής πρέπει να εκλάβει τη συμπεριφορά του προτύπου ως θετική ή χρήσιμη
- αν ο παρατηρητής δεν εκλάβει τις συνέπειες μιας συγκεκριμένης συμπεριφοράς ως ενισχυτικές, είναι σχετικά απίθανο να την υιοθετήσει.
- Ένα πρότυπο που διαθέτει κύρος ή γόητρο είναι πιο πιθανό να αποτελέσει αντικείμενο μίμησης
- Το πρότυπο είναι πιο αποτελεσματικό να παρατηρηθεί εάν είναι σχετικά όμοιο με αυτό που το παρατηρεί.
- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καθοδηγούν τους μαθητές κατευθύνοντας την προσοχή τους σε όσα πράττει το πρότυπο.
 - Μπορεί να παρουσιάσει ως πρότυπο τη χρησιμότητα της «φωναχτής σκέψης» κατά την επίλυση ενός προβλήματος – έργου.

Απαραίτητες συνθήκες για τη μάθηση μέσω παρατήρησης

Δεν οδηγεί κάθε παρατήρηση σε μάθηση. Συμβαίνει η μάθηση όταν λειτουργούν τα εξής:

- **Προσοχή** - Ο μαθητής πρέπει να παρακολουθεί τα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς ενός προτύπου προκειμένου να μάθει από αυτή.
- **Μνημονική συγκράτηση** - Ο μαθητής πρέπει να συγκρατεί τις πληροφορίες που έχει παρατηρήσει.
- **Παραγωγή** - Οι προσπάθειες του μαθητή να μιμηθεί τη συμπεριφορά του προτύπου μπορεί να είναι αδέξιες στην αρχή. Απαιτείται επανάληψη και εξάσκηση.
- **Κίνητρα** - Ο μαθητής πρέπει να έχει κίνητρο για να εκτελέσει τη συμπεριφορά.

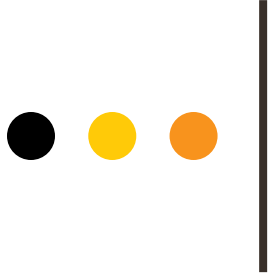
Μίμηση προτύπου μέσω τηλεόρασης

- Η τηλεόραση μπορεί να παρέχει τόσο θετικές όσο και αρνητικές μαθησιακές εμπειρίες.
- Τηλεόραση και επιθετικότητα
 - Πείραμα του Bandura με την κούκλα Bobo
https://www.youtube.com/watch?v=NjTxQy_U3ac
- Θετικές συνέπειες από την παρακολούθηση τηλεόρασης
 - Ενίσχυση κοινωνικών δεξιοτήτων
 - Ενίσχυση δεξιοτήτων αναδυόμενου γραμματισμού

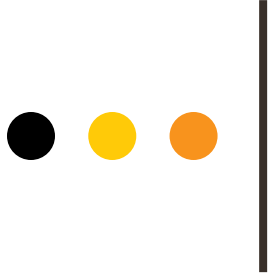
Σύνθετη νόηση

- Μεταγνώση
- Αυτοεξήγηση
- Συλλογισμός και επιχειρηματολογία
- Επίλυση προβλημάτων
- Μεταβίβαση

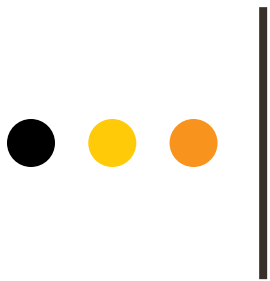
Μεταγνώση

- Σκέψη γύρω από τη ίδια τη σκέψη του ατόμου:
 - Γνώση του εαυτού μας ως μαθητή
 - Γνώση των στρατηγικών επιτυχίας
 - Γνώση σχετικά με το πότε πρέπει να χρησιμοποιούνται αυτές οι στρατηγικές
- Πτυχές:
 - Σχεδιασμός
 - Παρακολούθηση
 - Αξιολόγηση

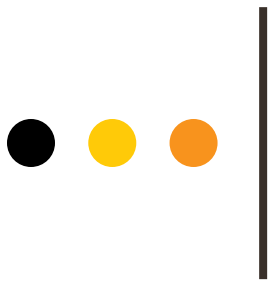
Αυτοεξήγηση

- Οι μαθητές ελέγχουν την κατανόηση της ύλης εξηγώντας (στον *εαυτό τους*) πώς κατανοούν μία έννοια.
- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμπεριλάβουν την αυτοεξήγηση στη διδασκαλία τους ζητώντας από τους μαθητές να εξηγούν, σε τακτική βάση, τις αντιλήψεις τους για τα πράγματα.

Μεταβίβαση

- Η ικανότητα χρήσης πρότερα μαθημένων δεξιοτήτων ή πληροφοριών σε ένα καινούργιο πλαίσιο.
 - **Βασική μεταβίβαση** - Η αυτόματη εφαρμογή πρότερα μαθημένων δεξιοτήτων.
 - **Ολοκληρωμένη μεταβίβαση** - Η σκόπιμη εφαρμογή πρότερα μαθημένων στρατηγικών ή γνώσεων σε ένα καινούργιο πρόβλημα.
 - **Θετική μεταβίβαση** - Η επιτυχής μεταβίβαση προηγούμενων γνώσεων ή δεξιοτήτων σε ένα καινούργιο πλαίσιο.
 - **Αρνητική μεταβίβαση** - Η παρεμπόδιση της καινούργιας μάθησης από την προηγούμενη.

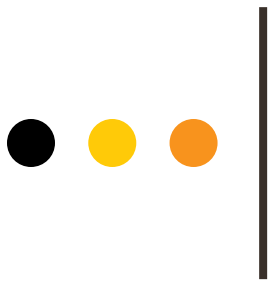
Σύνθετη νόηση και κοινωνικός εποικοδομισμός (ΚΕΠΟ)

Στον ΚΕΠΟ οι μαθητές κατασκευάζουν τη γνώση εντός ενός κοινωνικού πλαισίου.

- *Οι μαθητές είναι ενεργοί συμμετέχοντες σε μία διαδικασία κατασκευής της αντίληψης.*

Είδη εποικοδομισμού

- Εξωγενής εποικοδομισμός: οι μαθητές κατασκευάζουν μια αντίληψη των πληροφοριών που παρουσιάζει ο εκπαιδευτικός.
- Ενδογενείς εποικοδομισμός: ο μαθητής κατασκευάζει νέες γνώσεις χρησιμοποιώντας τις ήδη υπάρχουσες (Piaget).
- ΚΕΠΟ: η γνώση κατασκευάζεται από τον μαθητή ως αποτέλεσμα της διαρκούς αλληλεπίδρασης μεταξύ του ίδιου (της εμπειρίας του) και του κοινωνικού του περιβάλλοντος

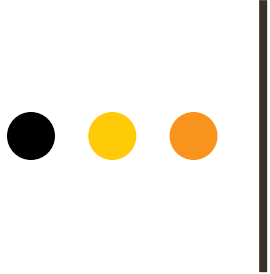

Σημαντικές έννοιες της ΚΕΠΟ θεωρίας

- **Διαλεκτική σχέση** - Μία σχέση τα μέλη της οποίας επηρεάζουν αμοιβαία το ένα το άλλο ή μία σχέση στην οποία το άτομο που δρα αλλάζει με κάποιον τρόπο το εξωτερικού του περιβάλλον, με αποτέλεσμα αυτό το τροποποιημένο περιβάλλον να αλλάζει, με τη σειρά του, το άτομο που δρα.

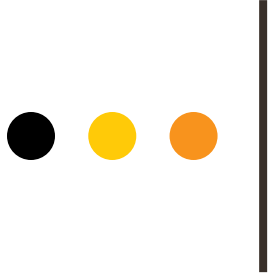
Οι ΚΕΠΟ θεωρίες εστιάζουν σε:

- **Κοινωνική συμμετοχή** – Από κοινού δραστηριότητες των μαθητών
- **Αυθεντικά έργα** - Έργα που συνδέονται με τον πραγματικό κόσμο.
 - **Συλλογική αποτελεσματικότητα** - Μία κοινή πεποίθηση ότι η κοινότητα είναι αποτελεσματική όταν τα μέλη της εργάζονται συλλογικά.
- **Εργαλεία υποστήριξης της μάθησης** – πώς η κοινωνία βρίσκει τρόπους να επιλύσει προβλήματα

Ο ρόλος της εμπειρίας

- Οι δραστηριότητες των παιδιών τα βοηθούν να αναπτύξουν σύνθετες αντιλήψεις της πραγματικότητας.
- *Παράδειγμα με μικρά παιδιά από Βραζιλία – μικροπωλητές που χειρίζονται σύνθετες στρατηγικές επίλυσης αριθμητικών προβλημάτων και υπολογισμών*

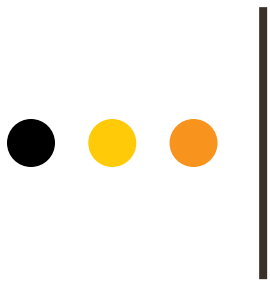
Φθίνουσα υποστήριξη της μάθησης (ΦΥΜ)

- Η κοινωνικογνωστική ανάπτυξη λειτουργεί σε δύο επίπεδα:

- Αλληλεπίδραση του λιγότερου ικανού με τον ικανότερο
- Μάθηση μέσω ιστορίας, τεχνολογίας και πολιτισμικής συνθήκης

Η ΦΥΜ προσφέρεται μέσω **διοχέτευσης, εστίασης και μίμησης προτύπου**

- **Διοχέτευση & εστίαση** - Η εφαρμογή περιορισμών κατά τη διάρκεια του μαθησιακού έργου προκειμένου ο μαθητής να έχει αυξημένες πιθανότητες να λειτουργήσει αποτελεσματικά.
- **Χαρακτηριστικά της ΦΥΜ κατά τη διδασκαλία:**
 - **Σκοπιμότητα** – να ολοκληρωθεί το έργο
 - **Καταλληλότητα** – αρκετά δύσκολο ώστε να απαιτείται βοήθεια
 - **Δομή** – τρόπος προσέγγισης του μαθησιακού έργου
 - **Συνεργασία** – συνεργάτης και όχι κριτής του μαθητή
 - **Εσωτερίκευση** – σταδιακή απόσυρση ώστε να επιτύχει ο μαθητής μόνος του

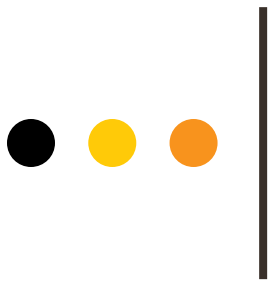

Φθίνουσα υποστήριξη της μάθησης

-Κατηγορίες δράσεων:

- **Σχεδιασμός**

- Επιλογή δραστηριοτήτων
- Σχεδιασμός και δόμηση
- Επιλογή της δυσκολίας του μαθησιακού έργου
- Ορισμός του μαθησιακού στόχου
- Οργάνωση της συμμετοχής στο μαθησιακό έργο
- Παρουσίαση της δραστηριότητας ως πρότυπο για τον αρχάριο μαθητή

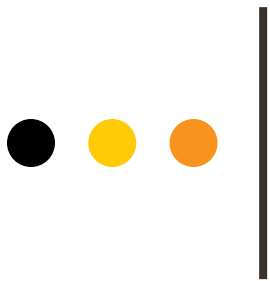

Φθίνουσα υποστήριξη της μάθησης

- Κατηγορίες δράσεων:

• Προγύμναση

- Προσφορά μικρών χρήσιμων συμβουλών, νύξεων, υποδείξεων και βοήθειας
- Πρόταση στρατηγικών ολοκλήρωσης του έργου
- Κατευνασμός της απογοήτευσης
- Διατύπωση υπενθυμίσεων και προτροπών
- Υποβολή καλά συγχρονισμένων ερωτημάτων και προτάσεων
- Εξήγηση των λόγων για τους οποίους μία συγκεκριμένη διαδικασία θα λειτουργήσει αποτελεσματικότερα
- Παρουσίαση μη λεκτικών σημάτων που να φανερώνουν επάρκεια και βελτίωση

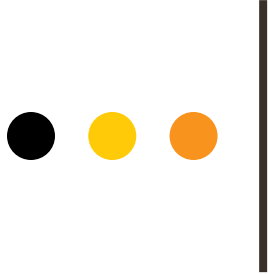

Φθίνουσα υποστήριξη της μάθησης

- Κατηγορίες δράσεων:

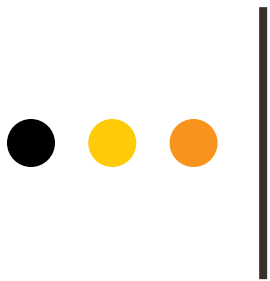
- **Εξασθένιση**

- Παρακολούθηση της ανάγκης του μαθητή για βοήθεια
- Ελάττωση της σαφήνειας της διδασκαλίας
- Μεταβίβαση του κέντρου της λήψης των αποφάσεων από τον εκπαιδευτικό στο συνεργαζόμενο ζευγάρι των μαθητών και έπειτα στον μαθητή
- Αύξηση των παύσεων και περιορισμός της ομιλίας
- Ακρόαση και απάντηση ερωτήσεων, περισσότερο, παρά εφαρμογή διδασκαλίας και καθοδήγησης

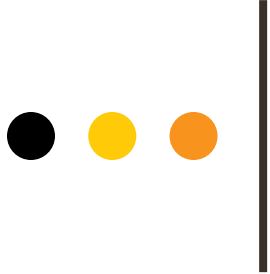
Φθίνουσα υποστήριξη της μάθησης για μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα

- Αξιολογείστε τη δυσκολία της γλώσσας που χρησιμοποιείται στο περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος
- Τροποποιήστε τη γλώσσα σας όταν συζητάτε σύνθετα ζητήματα με τους μαθητές
- Βοηθήστε τους μαθητές να αντιμετωπίζουν μόνοι τους δύσκολα γλωσσικά ζητήματα
- Ενθαρρύνετε τη χρήση μεταγνωστικών στρατηγικών με τους μαθητές
- Χρησιμοποιήστε γραφικούς οργανωτές για να βοηθήσετε τους μαθητές να εμπεδώσουν τη διδακτέα ύλη
- Διδάξτε με σαφήνεια το λεξιλόγιο που οι μαθητές πρέπει να κατέχουν για τις ανάγκες μίας διδακτικής ενότητας

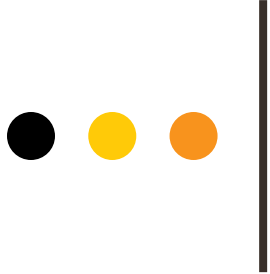
Διδασκαλία επηρεασμένη από την κοινωνικο-εποικοδομιστική και την κοινωνικοπολιτισμική θεωρία

- Γνωστικές μαθητείες
- Αμοιβαία διδασκαλία
- Μάθηση μέσω προβλημάτων
- Κοινότητες της τάξης

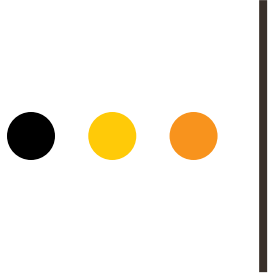
Γνωστικές μαθητείες

- Ο μαθητευόμενος μαθαίνει από μία ‘αυθεντία’ σε έναν τομέα.
- Μία στρατηγική διδασκαλίας κατά την οποία ο μαθητής αποκτά γνώσεις μιμούμενος τις δραστηριότητες του εκπαιδευτικού, ενώ παράλληλα προγυμνάζεται από τον εκπαιδευτικό
 - Μίμηση προτύπου, προγύμναση, φθίνουσα υποστήριξη της μάθησης, αναστοχασμός, άρθρωση και εξερεύνηση

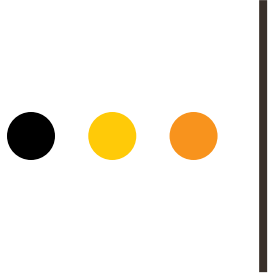
Αμοιβαία διδασκαλία

- Μία στρατηγική διδασκαλίας που βασίζεται στη γνωστική μαθητεία
 - Αποτελείται από έναν διάλογο μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών όσον αφορά συγκεκριμένα αποσπάσματα του κειμένου.
 - Ευέλικτη εφαρμογή στρατηγικών κατανόησης της πρόβλεψης, της διασαφήνισης, της σύνοψης και της παραγωγής ερωτημάτων
 - Ο εκπαιδευτικός προβάλλει ως πρότυπα τις γνωστικές στρατηγικές που θα χρησιμοποιηθούν και στη συνέχεια δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να αναλάβουν μέρος της ευθύνης.
 - Η ευθύνη για τις στρατηγικές μεταφέρεται σταδιακά από τον εκπαιδευτικό στον μαθητή.

Μάθηση μέσω προβλημάτων

- Μία στρατηγική διδασκαλίας κατά την οποία οι μαθητές εργάζονται ανά ομάδες για να επιλύσουν ένα πολύπλοκο πρόβλημα που δεν έχει μία μοναδική σωστή απάντηση
- Τα καλά προβλήματα προάγουν αποτελεσματικά την ευέλικτη σκέψη και πρέπει να είναι σύνθετα, ανοιχτά και με χαλαρή δομή
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να υποστηρίζει τους μαθητές, να προβάλλει ως πρότυπο τις καλές στρατηγικές, να χρησιμοποιεί τεχνικές ερωτήσεων, να παρακολουθεί την πρόοδο της ομάδας, καθώς και να ενθαρρύνει όλους τους μαθητές να συμμετέχουν και να μιλούν για όσα σκέφτονται

Κοινότητες της τάξης

- Ατομική ευθύνη και μοίρασμα μεταξύ των μελών της κοινότητας
- Τελετουργικού τύπου, οικείες δομές, που εξασφαλίζουν τη συμμετοχή όλων των μαθητών
- Μία κοινότητα διαλόγου
- Πολλαπλές ζώνες εγγύτερης ανάπτυξης
 - Ένας μαθητής αποτελεί υποστήριξη για έναν συμμαθητή του σε ένα πεδίο και ταυτόχρονα δέχεται υποστήριξη από έναν άλλο σε άλλο πεδίο μάθησης.
- Σπορά, μετανάστευση και ιδιοποίηση ιδεών